

'InZicht' licht u in over nieuwe boeken, congressen en lezingen in taalkundig Nederland en België. Vermelding in deze rubriek betekent niet dat de redactie ze aanbeveelt. Voor een zo volledig mogelijk beeld hebben wij ook uw hulp nodig. Weet u iets waarvan u denkt dat het in deze rubriek thuishoort, laat het ons dan weten. Verschijningsdata en prijzen onder voorbehoud.

Nieuwe woorden 1999-2009

Al tien jaar lang blikt woordenwatcher Ewoud Sanders aan het eind van het jaar in *NRC Handelsblad* terug op de nieuwe woorden die het voorbije jaar heeft opgeleverd. Al deze woorden zijn nu samengebracht in *Van asotaks tot zedenpleger*, in totaal een kleine vijfhonderd neologismen, inclusief een flink aantal uit 2009.

In zijn overzichten neemt Sanders enkel de markantste woorden van het jaar op, zeg maar de woorden die het nieuws haalden. En dat blijken voor het overgrote deel geen blijvertjes. Want wie kent nog de woorden *accidentisme*, *agroproductiepark*, *aibo*, *alarm-bh*, *amandelhockey*, *antifilterorganisatie*, *antisnurkspray*, *antivandaalpasta*, *apologieverbod* en *autobetaalbox*? Het zijn tijdelijke woorden, die weer verdwijnen als het nieuws geen nieuws meer is. Niemand had het nog over 'huwelijksvla' nadat Máxima en Willem-Alexander getrouwd waren.

Zijn er de afgelopen tien jaar dan helemaal geen woorden bij gekomen die zullen bekijken? Zeker wel, want *antiglobalist*, *asobak*, *bzb*, *bankendominio*, *bermbom*, *chicklit*, *comadriken*, *demoniseren*, *dieplinken*, *dotcom* en *fotofucken* zullen we nog wel even blijven gebruiken. Net als *jip-en-janneketaal*, *kogelbrief*, *(op)pimpen*, *phishing*, *pyjamadag*, *speeddaten*, *sudoku* en *weeralarm*.

De gebruiksfrequentie van de woorden is ook nooit Sanders' belangrijkste criterium geweest: het gaat hem om "die woorden en uitdrukkingen die ons niet alleen het meest vertelden over het voorbije jaar, maar ook over de tijd waarin wij leven". Zo bezien was het afgelopen decennium dan vooral de tijd van "problemen met het verkeer, maatschappelijke veranderingen, schandalen en politieke verwickelingen" – want dat zijn, aldus Sanders, de onderwerpen die de afgelopen tien jaar de meeste nieuwe woorden hebben opgeleverd. (Zie ook de aanbieding op blz. 357.)

Van asotaks tot zedenpleger. Tien jaar nieuwe woorden is een uitgave van NRC Boeken en kost € 12,50 (gelijmd, 240 blz.). ISBN 978 90 79985 05 0

■ VAGE TAAL

"Vaagtaal bestaat uit woorden en uitdrukkingen die onduidelijk, dubbelzinnig, misleidend, overbodig of storend zijn", zo omschrijven Arjen Ligthoet en Cathelijne de Busser het onderwerp

van hun boek *Vaagtaal*. Het is een wat brede definitie, maar de auteurs maken al snel duidelijk waar het om gaat: het nietszeggende, onnauwkeurige, man en paard vermijdende jargon van ambtenaren, politici, managers, consultants en andere praatjesmakers. Het boek beschrijft op lichte toon waar de neiging tot mistig taalgebruik vandaan komt, wat de kenmerken ervan zijn, en welke stijlmiddelen de vaagspreker of -schrijver zoal ter beschikking staan – en dit alles wordt geïllustreerd met vele schrijvende praktijkvoorbeelden. De auteurs laten er geen twijfel over bestaan dat vaagtaal een kwaad is dat bestreden dient te worden, en dus vertellen ze ook hoe je de nevelen uit je eigen en andermans taal kunt blazen. (Zie ook de aanbieding op blz. 357.)

Vaagtaal. Vecht mee tegen beleidsbabbels, managementspeak en zorggezemel is een uitgave van Haystack en kost € 19,95 (ingenaaid, 176 blz.). ISBN 978 90 77881 60 6

■ TALEN LEREN OP HET TOILET

Na het succes van de vorig jaar verschenen cursus Spaans in de vorm van een scheurkalender zijn er dit jaar bij uitgeverij Intertaal ook 'scheurcursussen' voor het Frans, Italiaans en Portugees verschenen.

Door het jaar heen leert men de eerste beginselen van de grammatica, maakt zich de uitspraakregels eigen en leert woorden. De lesjes worden afgewisseld met weetjes over de taal en cultuur van het land, en tegen de zomermaanden wordt er met het oog op een eventuele vakantie extra aandacht besteed aan het verrijken van de woordenschat.

Tous les jours. Taalkalender Frans (ISBN 978 94 6030 0455), *Giorno per giorno. Taalkalender Italiaans* (ISBN 978 94 6030 0462), *Dia-a-dia. Taalkalender Portugees* (ISBN 978 94 6030 0479) en *Cada día. Taalkalender Spaans* (ISBN 978 90 5451 863 1) kosten € 16,95 per stuk. Bestellen: www.intertaal.nl.

■ LEESWOORDENBOEKEN

De corebusiness van een woordenboekmaker is woordenboeken maken, boeken waar je de betekenis of vertaling van een woord in kunt opzoeken, maar doordat zulke woordenboeken steeds vaker op internet te

vinden zijn, moet de woordenboekmaker nieuwe markten aanboren. Van Dale is daar zeer actief in, en een van de niches die het bedrijf gevonden heeft, is die van de leeswoordenboeken. Hierin worden 'woor-

den met een verhaal' samengebracht, zoals eponiemen, eufemismen of hedendaagse spreekwoorden. De twee nieuwste delen in deze reeks gaan over Bargoense woorden en over uitroepen.

In het *Modern Bargoens woordenboek* heeft Ewoud Sanders zevenhonderd woorden uit de Nederlandse dieventaal opgenomen. Een groot deel daarvan is oud, maar sommige zijn toch ook van recente datum. Sanders verklaart de herkomst en vermeldt bijzonderheden, en illustreert ieder trefwoord aan de hand van voorbeeldzinnen.

Het tweede boek, het *Modern uitroepenwoordenboek* van Ton den Boon, inventariseert 850 uitroepen, van *aai poes* en *aange-naam!* tot *zucht* en *zulle*. Het zijn woorden en uitdrukkingen waarmee je tijdens een gesprek uitdrukking geeft aan een bepaalde emotie, zoals afkeer (*jakkes!*), bewondering (*bravo!*) of berusting (*soit*), woorden waar "vaak een uitroepeteken achter staat".

Den Boon verklaart de betekenis, en illustreert ieder trefwoord met een of twee voorbeeldzinnen.

- *Modern Bargoens woordenboek. Van achenebbisj tot zwijntje en 698 andere informele woorden* is een uitgave van Van Dale en kost € 22,95 (gebonden, 240 blz.). ISBN 978 90 6648 886 1
- *Modern uitroepenwoordenboek. Van aanvullüh tot ziezo en 848 andere uitroepen* is een uitgave van Van Dale en kost € 22,95 (gebonden, 224 blz.). ISBN 978 90 6648 885 4

AFRIKAANS

De ondertitel van Piet van Sterkenburgs boek *Moenie moonie* luidt zeer terecht *Zuid-Afrikaans met een glimlach*, want in dit boek gaat het om de lichtere kanten van het Afrikaans, een taal die dankzij

woorden als *bossiekop*, *huurmeisie* en *opskeplouer* bij ons vaak een zekere vertedering oproept. Van Sterkenburg verklaart in dit boek enige honderden Afrikaanse woorden, die hij voor het gemak heeft ondergebracht in thematische hoofdstukken als 'Dieren en planten', 'Sport' en 'Politiek niet correct'. De woordenlijstjes worden afgewisseld met vaak persoonlijk getinte beschouwingen over de Afrikaanse historie, taal en cultuur, en samenleving.

Lezers van *Onze Taal* kunnen gebruikmaken van de lezeraanbieding op blz. 357.

- *Moenie moonie. Niet mekkeren. Zuid-Afrikaans met een glimlach* is een uitgave van Scriptum en kost € 17,50 (ingenaaid, 219 blz.). ISBN 978 90 5594 689 1

ONNODIG ENGELS

"Een stille revolutie", zo noemt de Stichting Nederlands de opmars van het Engels in Nederland, want "als voertaal wordt het Nederlands steeds vaker vervangen door het Engels". Een van de manieren om dit tegen te gaan, is het vernederlandsen van onvertaald Engels. Een door de stichting opgestelde lijst met ruim 11.000 alternatieven voor 4500 in het Nederlands gebruikte Engelse woorden is nu in boekvorm verschenen, onder de titel *Funshoppen in het Nederlands*. De lijst geeft zelfverzonnen woorden als *snotterfilm* voor *tearjerker*, maar ook lang bestaande equivalenten voor modieuze importwoorden, zoals *blikvanger* voor *eyecatcher* en *neveneffect* voor *spin-off*. (Zie aanbieding op blz. 356.)

Funshoppen in het Nederlands. Wordenlijst onnodig Engels is een uitgave van Bert Bakker en kost € 9,95 (gelijmd, 154 blz.). ISBN 978 90 351 3506 2

LINGO-WOORDEN

Al twintig jaar lang wordt iedere werkdag het tv-spelletje *Lingo* uitgezonden. De opzet is simpel: raad binnen vijf beurten een bepaald woord van zes letters (op vrijdag zeven letters). Als hulpmiddel bij het zoeken naar deze woorden is er nu een officieel *Lingo*-woordenboek verschenen, waarin alle vijf-, zes- en zevenletterwoorden uit de grote Van Dale staan, inclusief verbogen en vervoegde woordvormen – in totaal 72.924 woorden.

- *Van Dale officieel Lingowoordenboek. Oefen- en meespeelboek voor Lingoliefhebbers* is een uitgave van Van Dale en Lingo en kost € 9,95 (gelijmd, 224 blz.). ISBN 978 90 6648 839 7

DYSLEXIE

3 à 4 procent van de schoolkinderen heeft dyslexie. Door die 'woordblindheid' (zoals het ook wel heet) leert het kind moeilijker, maar wordt het ook belemmerd in zijn sociaal functioneren. Alle reden dus om dyslectische kinderen op de juiste manier te begeleiden. Om leerkrachten en ouders daarbij de hand te reiken, heeft het HCO (Haags Centrum voor Onderwijsbegeleiding) twee boekjes (een voor ouders, een voor leerkrachten) samengesteld met informatie, tips en goede raad, onder de titel *Verdwalen in taal*. De boekjes kosten € 9,- per stuk en zijn te bestellen op www.hco.nl.

NEDERLAND(S) VOOR ENGELSEN

Er zijn in Nederland veel Engelstalige 'expats', personen die voor hun werk hier verblijven, en degenen onder hen die zich openstellen voor de Nederlandse taal en cultuur staan dan ook verscheidene gidsen ter beschikking. Als ze om te beginnen meer willen weten over de Nederlandse taal, dan kunnen ze terecht in *The Dutch Tongue*. In dit boek wordt in dialogvorm (en in het Engels) uitleg gegeven over de achtergronden van de grammatica, de uitspraak en de spelling van onze taal, maar ook over dialecten, groepstalen, het Belgisch Nederlands, de historische ontwikkeling van het Nederlands, en over etymologie en leenwoorden.

Behalve in de taal zal de inburgerende expat zich ook moeten verdiepen in de samenleving. Daarbij kunnen de boekjes *Dutch Ditz* en *A Dictionary of Dutchness* hem van dienst zijn. Het eerste wijdt de buitenlander in in de geheimen van de Nederlandse volksaard en sociale gebruiken, waarbij ook de taal en de communicatie aan bod komen. Het tweede boek, *A Dictionary of Dutchness*, is

van meer direct nut: het verklaart (in het Engels) de betekenis van typisch Nederlandse afkortingen (*CPNB, Febo, NSB, vinex*) en sleutelwoorden (*gedogen, lintjesdag, Loesje, zesjescultuur*).

- *The Dutch Tongue. How Nancy Learns Dutch* Thanks to Thomas van Ben van der Have is een uitgave van Scriptum en kost € 16,95 (ingenaaid, 176 blz.). ISBN 978 90 5594 633 4
- *Dutch Ditz. Manners in the Netherlands* van Reinildis van Ditzhuyzen is een uitgave van Becht en kost € 13,50 (gebonden, 200 blz.). ISBN 978 90 230 1259 7
- *A Dictionary of Dutchness. From ATV to ZZP* van Abu Daruvalla en Robin Pascoe is een uitgave van DutchNews en kost € 12,50 excl. porto (gelijmd, 145 blz.). Bestellingen: www.dutchnews.nl. ISBN 978 90 812327 2 2

STOTTEREN

Door de eeuwen heen is over de oorzaak van stotteren veel onzin verkondigd. Zo dachten sommigen dat het een straf van God was, en anderen dat het met de vorm van de schedel te maken had. Tegenwoordig is er veel meer bekend over deze spraakstoornis, maar er valt nog veel te onderzoeken. ►

(advertenties)

'Ik wil gelezen worden!'
Multatuli

F&N
EIGEN BEHEER
Nieuwpoortkade 2a
1055 RX Amsterdam

Voor uw uitgave in eigen beheer

- gelegenheidsuitgave
- proefschrift
- dichtbundel
- verhalen
- levensbeschrijving
- roman
- etc.

Wilt u meer weten?
020 60 60 701 of eigenbeheer@euronet.nl
website: www.eigenbeheer.nl

CORRECTOR GEVRAAGD

Wie zou als vrijwilliger mijn romanmanuscript willen corrigeren en redigeren? Het boek gaat over een hindoemeisje dat in de koloniale tijd spoorloos verdwijnt uit Bihar (India) naar Suriname. U kunt contact opnemen met dhr. K. Bodha via 020 - 463 71 54 of k.bodha@kpnplanet.nl.

ken. In zijn boek *Hoe stotteren ontstaat en zich ontwikkelt* van de Antwerpse stotter-specialist Ronny Boey worden vier “klassieke studies” (waaronder een van Boey zelf) naast elkaar gezet om tot meer inzicht te komen. Het boek is in eerste instantie bedoeld voor (aankomend) logopedisten en andere gespecialiseerde hulpverleners.

Hoe stotteren ontstaat en zich ontwikkelt. Epidemiologie en fenomenologie is een uitgave van Acco en kost € 40,- (ingenaaid, 194 blz.). ISBN 978 90 334 7502 3

■ LEZEN VERSUS KIJKEN

De Stichting Lezen “levert een bijdrage aan het verbeteren van het leesklimaat en de leescultuur, als onderdeel van het algemene lees- en literatuurbeleid van het ministerie van OCW”. In 2008 bestond de stichting

twintig jaar; tijdens haar tweejaarlijkse internationale conferentie werd daarom stilgestaan bij de vraag wat leesbevordering nog voor zin heeft en in hoeverre het geschreven woord nog iets toe te voegen heeft aan de alomtegenwoordige beeldcultuur. De bijdragen van de inleiders op deze conferentie – de schrijver György Konrád en vijf internationale experts op het gebied van leesbevordering – zijn nu gebundeld onder de titel *Reading and watching*. De teneur van de zes (Engelstalige) lezingen is overigens overwegend optimistisch: het beeld zal het woord niet verdrijven.

Reading and watching. What does the written word have that images don't? (redactie Dick Schram) is een uitgave van Eburon en kost € 12,50 (gelijmd, 97 blz.). Bestellingen: www.eburon.nl. ISBN 978 90 5972 321 4

EN VERDER

- *Fiets Scheurkalender 2010* van Peter en Henk Tetteroo. Scheurkalender over wielrennen van het tijdschrift *Fiets*, met één dag per week aandacht voor oude en nieuwe wielertaal. Tirion Sport, € 14,95. ISBN 978 90 4391 288 4
- *De nominale constituent. Structuur en geschiedenis* van Freek Van de Velde. Wetenschappelijke studie naar de ontwikkeling van de naamwoordgroep in het Nederlands door de eeuwen heen. Universitaire Pers Leuven, € 49,50 (gelijmd, 416 blz.). ISBN 978 90 5867 732 7
- *Amsterdamse spreukenkalender* van Jan Luitzen. Scheurkalender met Amsterdamse uitdrukkingen, gezegdes, wijsheden en spreuken, aangevuld met herinneringen en anekdotes van Amsterdammers. Uitgeverij Van de Berg, € 11,95. ISBN 978 90 5512 005 2 ■